

CONFERENCIES

La conferencia de LLUIS CAPDEVILA al "Casal Catala"

El diumenge 28 del passat gener, el nostre Director Lluís Capdevila, antic director de «L'Esquella de la Torratxa» i de «La Campana de Gràcia», donà una interessantíssima conferència fent història d'aquesta dos setmanaria tan popular a Catalunya.

Dir «L'Esquella de la Torratxa» i «La Campana de Gràcia» vol dir un segle d'història de Catalunya amb tots els seus homes més transcendents i amb totes les inquietuds polítiques i socials del nostre poble. I Lluís Capdevila, amb aquella gràcia admirable que li és tan peculiar, desgranà l'enfilall històric, fent reviure al públic nombros i selecte que l'escoltava, tota una garba de records i els tipus d'un passat que a voltes encara enyorem un poc.

En acabar la seva peroració documentadíssima i il·lustrada amb els seus graciosos acudits, Lluís Capdevila rebé una llarga i xarrososa ovació i fou felicitat per la selecta concurrència.

Nosaltres felicitem el nostre amic i Director Lluís Capdevila i el Casal Català que ha tingut tan bon encert en l'organització d'aquest cicle de conferencies.

SALVADOR PERARNAU parla d'«Els neguits i les muntanyes»

El diumenge 4 del present el nostre company Salvador Perarnau donà la seva anunciada conferència sobre el tema «Els neguits i les muntanyes». La sala del Casal Català era plena de gom a gom.

Salvador Perarnau que és, per damunt de tot, un líric, tractà un tema de poeta al qual sabé donar-li perspectives de pensador gens vulgar. «Les muntanyes, digué, són els neguits de la terra i els neguits són les muntanyes de l'esperit. Aquesta frase us donarà la tonica de com no fou gens banal—al contrari, ben profunda—la conferència donada pel nostre company. No és pas un tema per a totíom, ans bé per a un públic molt cultivat, molt selecte. Perarnau sabé interessar totalment el públic nombros que l'escoltà en un atent i fervorós silenci que copsà totes les bel·leses de frase i pensament que el conferenciant posà en les seves paraules belles i rebels. Perarnau triomfà una vegada més com a poeta. I triomfà com a pensador.

Nosaltres fariem molts més elogis d'aquesta conferència, car en mereix molts. Es tracta, però, d'un company de redacció i aquest fet, per correcció, ens en priva.

Els millors elogis els feu el públic amb els seus nodrits aplaudiments.

Les opinions del senyor AMETLLA

Perquè hi estem absolutament d'acord reproduïm el següent solt, publicat a «Catalunya», de Perpinyà, en el seu número 16 corresponent al 8 del mes que som:

«El periodista Sr. Claudi Ametlla i Coll, ex-governador civil de Girona i de Barcelona, ex-diputat a Cortes del Front Popular per Acció Catalana Republicana, publica a una sumptuosa revista catalana de Perpinyà un article afirmant i re-

calcant que Catalunya va perdre la guerra.

No sabem a quina guerra es refereix.

Si és a la que començaren els rebels en 1936, no, perquè aquesta encara continua. Catalunya combat en tots els terrenys i no s'ha donat mai per vençuda. Afirmar el contrari seria ofendre greument els herois—catalans o no—de 1936-45. Nosaltres, doncs, els supervivents de vuit anys, sempre en peu de guerra, no l'hem perdut.

El senyor Ametlla tampoc no l'ha perdut, perquè no la va fer.

L'única cosa que ha perdut en tot això l'il·lustre periodista senyor Ametlla és una excel·lent ocasió de callar»

La policia franquista a la frontera quan entra en terres de França—valdria més per al Govern francès que no hi entres, car no hi ve a fer ros de bo— sempre demana «periodicos españoles, en catalán o en español, da lo mismo: periodicos de Unión Nacional». Heus ací com, amb el seu odi, la policia franquista ha fet el que, malgrat la bona voluntat dels més, no hem sabut fer nosaltres: unir-nos.

La policia franquista, en demanar els periodicos que a França publicuem els refugiats, subratlla: «Nos interesan, sobre todo, los que publican fotos».

Nosaltres, avui, i ho farem sempre que podrem, anem a complaure el desig de la policia franquista, anem a publicar una foto que, segurament, plaurà molt a la policia franquista: la de Magdalena Molla i Montseny.

Magdalena Molla i Montseny fou una gran catalana i una gran republicana. Formava part del Comitè Femení del Casal Català d'Esquerra Republicana de Catalunya del Camp d'en Galvany i fou delegada d'Ajut Català del districte III.

Magdalena Molla i Montseny tenia un dinamisme i un fervor admirables.

En caure Barcelona a mans de l'allau dels «nacionales» de Franco—italians, alemanys i moros,—per romanticisme i perquè no creia que l'odi pogués arribar al crim, Magdalena Molla i Montseny restà a Barcelona.

Les feres, però, no respecten les dones. I la que fou companya nostra en hores de lluita, entrà a la presó el 18 de Març de 1939. A la presó, fou la dona coratjosa de sempre. Ho fou fins el 27 de Juny de l'esmentat 1939. El 27 de Juny, Magdalena Molla i Montseny quedà davant el piquet d'execució dels botxins de Catalunya.

L'espos de Magdalena és a França i lluita en les formacions dels nostres heroics guerrillers, en la 153 Divisió. Que li diguin els britànics, els sapastres de la policia professional, que hem de tornar a Catalunya perdonant i oblidant i amb esperit de concòrdia!

No, el crim cal castigar-lo; el criminal cal que pagui. I, sigui qui sigui que ho vulgui impedir, Franco, l'assassí, pagarà!

S'ha realitzat la «Solidaritat Catalana», ni tan àmplia per ara, ni tan fervorosa, com la primitiva. No s'haurien de tocar les nòmies per mans predigitadores que es tinguin.

A més, la Solidaritat fou un moviment ineficax, no absolutament perquè amb ell va sorgir Macià i es produí una inundació catalanista. El Llobregat amb ella, actuà de Nil polític. Però res més. El Programa del Tivoli quedà inoperant i la Llei de Jurisdiccions, sempre vigent.

«Complint el mandat del nostre poble—deia una caricatura de «Apar»—venim a demanar la derogació de la Llei de Jurisdiccions. I els diputats solidaris, mostraven unes llargues barbes blanques. Però ja tan bonic els noms sonors i sintètics de la política catalanista «Solidaritat Catalana», «Consell Nacional de Catalunya»... Sembla que se'ls hagi de posar música.

La Solidaritat Catalana al cap d'un any ja era escardada amb el projecte d'Administració Local, i al cap de dos, trencada totalment. La va trencar un «Ecos» meu i el bastó d'un carlí, anomenat Pere Vives.

Una tranca i una ploma anònima, la meua, perquè jo no signava els «Ecos». Advertència per aquelles joventuts que volen fer-se una firma.

A començaments del juliol del 1909, no recordo quina nova desventura de Don Carlos, em feu escriure un «Ecos» tan despectiu, que els carlins decidiren prendre pressaltes fulminants, damunt del primer que trobarien, de la redacció «El Poble Català», o de qual-

sevol dels seus dirigents. Tocà a Santiago Govern, a la Gran Via, prop de casa seva i a la nit. Pere Vives i dos o tres carlins més toparen amb ell i el bastonaren, ferint-lo. Quan l'endemà vaig visitar-lo, malgrat portar el cap i un braç envenats, em digué somrient:

—Atò, anava per a vos.

—Ara, amic Govern,—li vaig respondre— aquest episodi esdevindrà una greu qüestió política. Les bastonades que us han ferit, maturan la Solidaritat.

Aquella nit vaig anar, com de costum, a la «Maison Dorée», a la penya que en deïem de l'Esquerra, no sé per què, car no ho era. Tots, Joaquim Salvatella, Juli Marial, el Dr. Turro, que aleshores era un antinacionalista juribund, Felip Rodés, Eduard Calvet, discutien apassionadament l'episodi. Juli Marial, home de veu aspre i gesticulacions esquerpes, s'encarà amb mi:

—Vós heu fet aquest article perquè Lluís i Ríssee o en Jaume Carner us ho han manat, a fi de cercar un pretext per a trencar la Solidaritat.

—Ningú m'ha ordenat res absolutament.

—Doncs fet o no a posta, ho sembla.

—Si ha estat impolítica la seva

I LA DONA, QUE FA?

La dona a l'exili no s'ha portat pas tan malament com això. Ella ha viscut les mateixes hores de dolor i angoixa que els seus companys. Moltes vegades ha tingut d'amoïllar-se a circumstàncies força difícils i seguir una sort totalment diferent a la que hauria estat la seva de no produir-se els fets que li trasbalsaren el ritme de la vida.

La burgeseta s'ha convertit en «femme de ménage», la dona de «sa casa» s'ha cremat els ulls nit i dia fent triot per a guanyar uns miserables francs; d'altres, potser les més, s'han consumit en camps de concentració... i en total això ha malmet els millors anys de llur vida en terra d'exili, depauperant unes energies, esgotant unes forces físiques, desflorant unes il·lusions i unes esperances forjades damunt d'un bregol d'infant o en unes hores de promeses infinites.

La dona catalana, la dona espanyola que té totes les prerrogatives de la ciutadania, que les ha exercit a casa nostra i les ha convalidat en aquestes hores supremes de dolor col·lectiu fent-se'n digna, no fa pas gaire soroll en aquests moments.

«Els moviments» són a l'ordre del dia. Tot són «actes» i «unions». Les organitzacions totes cerquen la que creuen liur millor solició. I la dona, que fa?

Jo crec que ella, ho sé del cert, també s'organitza... també orienta sa posició. També hi és present; com en les hores de tragèdia d'ahir no mancava als seus deures de muller, de mare, de companya... tampoc mancarà demà als seus deures de guia, de previsora ciutadana, d'ordenadora de la futura societat.

La dona calla, però viu el moment crucial de la història en un alt sentit de responsabilitat moral.

No és pas hora de cridar, és hora de treballar silenciosament, recollidament, amb metode, amb disciplina; és l'hora del destí que sona per als pobles i per als homes conscients i la dona catalana, provada ja, no pot respondre altrament que: present!

M. TERESA GIBERT

A Franco l'assassi!

Quan un poble es recoïza en un passat de glòria, quan aquest poble ha tingut una història ornamant, quan ha estat quallant en tot un ordre de coses primordials en la vida de les nacions; les Lletres, les Ciències, les Arts; quan aquest poble ha tingut—mentre els altres neren gairebé a les beceroles—una marina mercant, la primera d'un continent; quan aquest poble té un llibre capdal de la seva literatura, llibre considerat arreu com una valor de les Lletres; quan aquest poble té una figura internacional en totes les branques del saber, i té una religió i uns costums conservats a través dels segles per la pintura, la paraula, la música; quan aquest poble té una dansa—l'únic país al món que té una dansa, monument de germanor—«la cança» més bella de totes les danses que es fan i es desfan; quan aquest poble ha figurat sempre en tots els moviments d'avantguarda política i socials i, més que tot això, quan aquest poble gloriós en el passat, aspira a un futur lluminós, de progrés, d'enluminat, de suggerència, aquest poble, llavors, és indestructible, és immortal, per més forces impiet lacrimarines en un present d'horror, d'ignominia, i li vulgum fer revivre les epoques d'esclavatge de les quals els pobles viris.—I aquest entre ells—un dia se'n deslluraven.

Si aquest poble, però, per gloriós que tingues el passat, en un present de follies, de disbauxes polítiques, d'orientacions criminals, s'endormís, i més que dormir, degenerava a tal extrem que ja en ell fos tot corromput, fins aquelles coses que ens semblaven incorruptibles, i no fes ni un sol gest per a refer-se, si aquest poble no pensava de carà a un futur, ah! llavors, aquest poble sí que pot ésser anorreat. És la vida ja gastada, és el cos mancat de les cèl·lules que el mantenen en l'estat dinàmic. Mortes les cèl·lules, allò ja no té altra missió que el retorn a la terra, o sigui a la pols: atòm que el vent emporta...

Els pobles que tenen sang roja, que saben de lluites on en cada generació han caigut els millors dels seus fills, pti obert davant dels monstres que tenen por a la llum i que la naturalesa ha dotat d'urpes per a destruir i d'un cervell tancat a tot camí de superació, aquests pobles, no moren. En els fondals de la seva vida, quan els monstres, per un cop d'audàcia, els poden postergar, gataix l'esperit de revolta, d'insurrecció, i un dia és una gesta, i un altre dia una altra gesta, el que té lloc contra el jou. I el monstre reb cops i cops i vol tornar-se-li i troba ombra o gent que sap morir; herois. I el monstre vacilla i a cada vacil·lació, és un pas més que guanya el poble i cada pas guanyat, una nova vacil·lació... I aquests pobles s'organitzen i tallers i fàbriques i la casa pairal i el camp, l'església i els espectacles, tot és un murmur, tot es prepara per a demà, per a trencar demà la porta que és la porta del demà, lluny de l'orobi, a prop de l'honor viscut, de l'enluminat, per enlitrar-se més encara, per més dignitat, per més honor.

Viure. Revivre. L'escriptor obre nous camins; l'home de ciències, esbrina profunditats i zones enlairades; l'artista fa vibrar els esperits, i tot és un, tot és una massa. Recordar un pas de la història, serveix per a encendre el coratge; un pas del folklore, abraça més la fe; una promesa pel futur, posa les armes a la mà. El poble fa una aliança,

QUAN ELS POBLES VOLEN REVIURE

combrega davant l'altar sagrat de la Patria doborida i es juramentà, i, en nom del passat gloriós i contra e. present d'horror i del demà digne,—sobretoç pel demà—s'enlaira, es suleiva...

Terra que quan tants i tants països encara no sabien el que era un rem i tu ja enies es teus vaixells arreu del món. Terra de Ramon Llull, de Ferran i Arnau de Vilanova, de Jaume el Conqueridor, de Balma i de Ramon de Casanova, d'Orfila, de Veraguier i Maragall, de Pau Casals i Lluís Companys. Terra de tantes i tantes personalitats, de tants herois i homes de cor. Terra, «Catalunya Presidencial», com el diu el doctor Diego Ruiz en el llibre «El que la Humanitat deu a Catalunya», que escriu en aquests moments, en un recó del Casal Català a aquesta Tolosa de Llenguadoc. Terra del 19 de juliol, qui es que pot desruir-te?

Catalunya, tu seràs perquè has estat i perquè VOLS ÉSSER, i et salvarà la unió de tots els teus fills, que es el que salva i no salva tots els pobles que eren i volen ésser. Et salvarà la teua aliança, la unió de tots els catalans dignes, la teua fe en el pervindre i la força del teu passat.

J. VICENS GIRONELLA

Antena n° 1

Quan el confusionalisme és la praxia sistemàtica que alguns dels prohoms prenen per a fer-se un cercle de jantisme, no cal ni pensar com seran els que els volen i els veneren; agraments de ventrell i planejament de futures posicions individuals.

La vida dels homes que creuen ésser encara quies dels pobles, la petita maniobra davant dels greus problemes que l'hora actual te posats en joc, sols pel record dels nostres germans caiguts en tot el nostre procés dels nou anys d'història els ja menyspreables i vis.

Prestar-se a l'equivoc, quedant indecisos per una cosa o altra, moure's amb lentitud premeditada, això com a catalans és un crim contra la pàtria, que ella en moment oportu sabrà recordar.

Si sincerament vol guanyar-se una causa; cal que la mateixa sigui defensada en tots els terrenys i per ament de tot saber-la defensar amb dignitat i màxima responsabilitat.

Aquest és el sentiment de la majoria dels catalans que han lluitat, lluiten i lluitaran per a portar a la Catalunya Nacional la seva democràcia, la llibertat i la dignitat que li són tan cares.

Catalunya ha guanyat una bella batalla, la de deixar categòricament la posició d'A. N. de C. en uns moments de pànic polític en els quals el maquiavelisme fa veritables estralls.

JIMENEZ

El nostre poble ja no es deixa enlluernar per les belles preparacions d'ideologies i exposicions de fotografies de futurs dirigents! Catalunya vol i exige renovació total del vell mollos de la política i de l'economia. No ho oïd u!

ECOS

publicació, els carlins devien produir la seva queixa violent o no davant dels organismes del Partit Nacionalista Republicà, demanant la seva desautorització i fins el meu càstic, però no opter per agredir salvatjament un dels nostres homes més destacats. Dins d'una Solidaritat aquest és el procediment.

A la sortida de la «Maison Dorée» se m'acostà Pompeu Gener:

—Vigileu, perquè els carlins us volen fer mal.

Un inspector de policia intervingué i vaig travessar la plaça de Catalunya, pistola en mà, una pistola que m'havia donat l'Oriol Martorell i que jo no sabia manejar, entre els grups de carlins, al costat de Sabatella i d'Eduard Calvet. «El Poble Català» i «El Correo Català» sostingueren una polèmica virulent i el Consell del Partit Nacionalista acordava trencar tot contacte polític amb els carlins. La Solidaritat Catalana era morta.

Això passava el juliol del 1909. Als pocs dies moria Don Carlos. Després arribà la setmana tràgica, que escindí definitivament la Solidaritat, en dreta, lliga i esquerra, Partit Nacionalista, aglutinant de totes les esquerres en una Unió Federal Nacionalista Republicana, de titol llarg i vida breu.

Pere Vives morí fa uns quatre anys a Barcelona. Santiago Gubern, després d'anys d'emigració, s'enfonsà, altra vegada, en les grises asfícties barcelonines. Jo a Tolosa, exilat, i Solidaritat Catalana reneix amb Solà de Canizares, que fa de tradicionalista, encara que no ho sigui. Solament que aquesta vegada no hi ha un Salmeron. La superació de Salmeron: heus ací un tema per a un article que es podria fer, amb tot profund, a Perpinyà o a Londres.

Solament els que la visquem, podem parlar encara de l'enlluernament que ens va produir la Solidaritat Catalana. Jo era a Jaén, seguint el meu pare, magistrat. Viuïem en un hotel amb una llarga taula única i cada vegada que arribaven viatjants barcelonins, tot emocionat li deia a la meua germana: «Són catalans!» Els seguia, demanant-los diaris de Catalunya, i ja antics, anàvem pels vells carrers parlant de la Solidaritat com si amb ella arribés l'alliberació del món, i acabàvem cantant «Els Segadors» en alguna d'aquelles tabernes andaluses, blanques per les parets i daurades pel vi.

Al meu costat, venia sempre Juanito Garcia, director de «Hèlios». Juanito Garcia jet al cementiri del camp del Vernet. Hauriem d'anar un dia, amic Aldiz, al Vernet, a posar uns flors sobre la tomba d'aquell home que era bo com el pa, i havia ofert la seva ànima, meitat per meritat, a Kropotkine i a Sant Francesc d'Assis.

MARIUS AGUILAR